

ges, i després es generalitzaria per l'ús abusiu que en farien els curandera en al·lusió a les indisposicions, erròniament o falsament atribuïdes a aquest cartílag.

Forma variant: *noella* ['campaneta, úvula' (DAG., s. v. *gallet*); *nuella* 'gola' en l'argot de Barcelona (BDC VII, 46), 'l'os de la laringe del bestiar' (BDC XIX, 176); *novella* 'vel del paladar' (Vallespir), *nosella* 'apèndix xifoide' (Camp de Tarr., DAG.); veg. supra.

¹ *AlcM* localitza *neulella* a Puigcerdà, Ribes, Poble de Benifassà, i a més a Ciutadella (Men.), i la variant amb *-r-* a Agullana, Olot, Rupit, Sta. Coloma de Q.; *neunella* és de Mall. i de Maó (Men.).—

² La definició del DAG., que segons s'hi indica va ser fornida per una dona de Valls, diu així: «la paleta que hi ha a la post del pit a la vora de la boca del cor».—³ El Dr. S. Tió ens assabenta que un individu d'uns cinquanta anys, d'Odèn (Alt Cardener), de parlar xipellà, li va indicar que en la seva joventut molts s'anaven a curar de la *neurella* a un curander d'aquell lloc; un altre individu de Besalú l'ha informat que en el seu poble hom deia, referint-se a aquesta malaltia, «ha baixat la *neurella*».—

⁴ És veritat que PDPF escriu *teula* també amb una *ç*, però no ens expliquem amb quin fonament; la *Ē* llatina havia de donar *ç*, i a més Ronjat escriu *téulo* com a forma de l'oc. modern, sense cap referència a una variant *téulo* (§ 354).—

⁵ Notem que en aquest parlar la *-l-* > *-w-* és normal.—⁶ Wagner, que no coneixia el conjunt de dades que aquí hem presentat, veient que una forma *neula* no estava documentada en català antic, suposava que les esmentades formes sardes s'haurien format d'una *neula*, derivada del catalanisme *neulella* per regressió en el sard mateix. Wagner creu que aquesta darrera forma l'haurien introduïda a Sardenya els metges catalans o espanyols.—

⁷ *AlcM* deriva *neulella* d'un llatí *NEBŪLĒLLA* 'boireta', dim. de *NEBŪLA* 'boira', sense cap comentari.—⁸ Wartburg (FEW XIV, 90b) esmenta una forma *leule* de l'autor judeo-francès Raschi († 1105). Trobem, a més, la forma *di liel* (f.) com a equivalent alemany del cat. *gargamella* en el *Vocab. cat.-alem.* de 1502. El vocabulari d'aquesta obra és un interessant dialecte alt-alemany arcaic, i com que no sabem relacionar aquest *liel* amb cap família de mots germànics, ens decantem a considerar-lo un manlleu romànic a l'alt-alemany antic. Si això fos en realitat el cas, llavors ens provaria que

LIGULA 'llengüeta', 'úvula' havia tingut ús en una àrea molt més ampla.—⁹ Walde-H., s. v. *ligula*, es fan eco del garbuix filològic que es va produir entre els dos mots. Forcellini (s. v. *ligula*) considera *lingula* com a forma variant, i d'una manera semblant els diccionaris llatins en general. Segons Ernout-M. (s. v. *lingo*), Marcial deia que *ligula* era la forma de la bona societat i *lingula* la dels ignorants. Notem que de *ligula* ha vingut per via semiculta el castellà *legra*, nom d'un instrument de ferro en forma de mitja lluna, usat pels cirurgians i veterinaris per raure la superfície dels ossos (DECH III, 625a35).

Neuler, *V. neula* *Neuleta*, *V. neulella* *Neulia*, *neulm*, *neuliment*, *neulit*, *neulós*, *neulum*, *V. neula* *Neum-*, *neuma*, *neumàtic*, *neumo-*, *neumogàstric*, *neumostàtica*, *V. pneum-* etc. *Neunella*, *V. neulella* *Neural*, *neuràlgia*, *neuràlgic*, *neurastènia*, *V. nervi* *Neurella*, *V. neulella* *Neurilema*, *neuritis*, *neuro-*, *neur-*, *neuròleg*, *neurologia*, *neurològic*, *neuroma*, *neurona*, *neuropatia*, *neuropàtic*, *neuròpter*, *neurosi*, *neurosqeulet*, *neuròtic*, *V. nervi*

NEUTRE, NEUTRA, pres del ll. *nēūter*, *-tra*, *-trum*, 'ni l'un ni l'altre', 'neutre', derivat d'*ūter* 'quin dels dos'. □ 1.ª doc.: 1492, Cauliach.¹

Com a terme gramatical apareix en el *TbPu.* d'OPou (1575): «en genero masculí val --- y en neutre mil-sestercios» (p. 147); en el sentit de 'neutral' en Belvitges 1805.

DERIV.: *Neutral* 'indiferent' [DTo., 1647; Lacav. 1696], de *neutralis* 'de gènere neutre'; *neutralitat*, *neutralment* [Lacav.], *neutralitzable*, *neutralització*, *neutralitzador* i *neutralitzar* [-s-, Lab. 1888]. *Neutró*.

¹ El text diu: «Neutres són les nafres en los caps dels muscles» (*AlcM*), on sembla tenir el sentit de 'ni d'una ni d'altra classe'.

Nevada, *nevar*, *nevarsar*, *nevàs*, *nevasca*, *nevasco*, *nevassa*, *nevat*, *nevaterra*, *nevaterra*, *nevaterra*, *nevejar*, *never*, *nevera*, *nevés*, *nevesquejar*, *neviscar*, *neviscarda*, *nevisquejar*, *nevós*, *nevositat*, *nevotejar*, *V. neu* *Nevulada*, *nevulat*, *V. nívol* *Nevuscadot*, *V. neu*

NEXE, m. 'connexió d'una cosa amb una altra', pres del llatí *nexus*, *-ūs*, id., derivat de *nec̄ere* 'ajuntar (una cosa) a una altra'. □ 1.ª doc.: S. XIX (un ex. en NOLLER).¹

DERIV.: *Anex*, *-a*² o *annex*, *-a* [*ane-* en *Eximilis e Mir.*; 1517; Belv. 1805, que escriu *annexo*; Lab. 1888, *anexe*], del ll. *annexus*, participi passiu d'*annectere* 'unir, ajuntar (una cosa) a una altra'; *anexar* o *annexar* [*ane-*, 1509; Lab. 1888], *anexió* o *annexió*, del llatí *annexio*, id. (derivat d'*annectere*); *anexionar* o *anexionar*; *anexionista* o *ann-*. *Connex*, *-a* [1519; Lab. 1839 *connexo*], del ll. *connexus*, participi de *connectere* 'connectar'; *connexament*, *connexió* [Belv.], *connexitat* [Connexetat, 1424; -itat en Lacav. 1696]. *Connectar*, de l'angl. *connect* 'unir' [1537], pres del llatí *connectere*; *connectador*, *connectiu*, *connector*.

¹ La forma *nèxia* 'prole, nissaga', és una mala grafia del *Dfa.* de *nècsia* (NACSIA).—² *Dfa.* escriu *anex*, *anexar*, *anexió* etc. [Tinc entès que la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans va aprovar, abril 1979, la grafia amb *-nn-*, *annex*; en la meua opinió la grafia *connex* sí però *anex* del *Dfa.* em sembla molt racional ja que *anex*, *anexió* etc. hi formen una família ja assimilada llarg temps ha; hauríem de posar-nos a dir *annual*, *annualitat*, *annullació*, *annullar*? *Connex* sí, perquè és mot d'entrada recent, i d'ús limitat a certes esferes de la llengua, i a més *con-* és prefix viu, funcional en català i hi va bé pel sentit que expressa, mentre que *an-*